

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ

Український мовно-літературний факультет імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка
Кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов
імені професора Михайла Гетманця

АРГУМЕНТИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ: СВОБОДА ТА БЕЗПЕКА

Матеріали
третьої Міжнародної наукової конференції

(6-7 квітня 2023 року)

Що
є
свобода?
Добро
в ній
якеє?

Харків – 2023

Разуменко І. В. ПРИНЦИПИ СВОБОДИ ТА ГУМАНІЗМУ В ТВОРЧОСТІ АЛЬБЕРА КАМЮ	172
Рогожа А. О. КОНЦЕПТ СВОБОДИ ЖІНКИ ХІХ-ХХ СТ. У РОМАНІ Д.Г. ЛОУРЕНСА «ЗГУБЛЕНА ДІВЧИНА»	177
Романова Н. В. СВОБОДА ОЧИМА ШВЕДСЬКИХ ПІДЛІТКІВ ХVІІ СТОЛІТТЯ ЗА НІНОЮ БЛАЗОН	183
Руда Н. В., Калашник Л. С. ПОНЯТТЯ СВОБОДИ В КИТАЙСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	188
Dos Santos, Clodogil Fabiano Ribeiro FREEDOM AND SECURITY: AN ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP IN THE LIGHT OF FREIREAN PEDAGOGY AND ETHNOMATHEMATICS ..	193
Севрук К. О. ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПУ «СВОБОДА» В ОДІ ФРІДРІХА ШИЛЛЕРА ... «ДО РАДОСТІ»	197
Семенова О. В. СВОБОДА – КУЛЬТУРНИЙ КОД	203
Скоробогатова О. О., Казакова О. Г. ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ РОЗШИРЕННЯ І КОМПРЕСІЇ ЛІРИЧНОГО ПРОСТОРУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ	208
Трегубов Д. Г., Трегубова І. М. НЕОБХІДНІСТЬ ІЄРАРХІЇ ТА МЕЖ ТОЛЕРАНТНОСТІ	214
Тучина Н. В. МЕТАФОРИ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ПОГЛЯДІВ НА ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС І ЙОГО УЧАСНИКІВ	220
Халіман О. В. ЛІНГВОКРЕАТИВНІСТЬ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЯК ВИЯВ СВОБОДИ: УТВОРЕННЯ ФОРМ СТУПЕНІВ ПОРІВНЯННЯ В СУЧАСНОМУ МОВЛЕННІ (на матеріалі словника А. Нелюби, Є. Редька «Лексико- словотвірні інновації (2017–2021)» та корпусу ГРАК)	225
Хоменко Г. І. РИЗИК ЯК УМОВА СВОБОДИ Й БЕЗПЕКИ: ІСТОРИЧНИЙ УРОК УКРАЇНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	232
Чорноконь В. В. ПОШУКИ СВОБОДИ ГЕРОЇВ РОМАНУ ЕРНЕСТА ГЕМІНГВЕЯ «І СХОДИТЬ СОНЦЕ» («ФІЄСТА») В СИТУАЦІЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	237
Shostak Oksana FREEDOM IN GENDER CATEGORIES IN <i>TRACKS</i> BY LOUISE ERDRICH ..	242
Штейнбук Ф. М. ПОШУКИ У-ТОПОСУ СВОБОДИ ЗА «СЛІДАМИ НА ДОРОЗІ» В ОДНОЙМЕННОМУ РОМАНІ ВАЛЕРІЯ АНАНЬЄВА	248

**КОНЦЕПТ СВОБОДИ ЖІНКИ ХІХ-ХХ СТ.
У РОМАНІ Д. Г. ЛОУРЕНСА
«ЗГУБЛЕНА ДІВЧИНА»**

Рогожа А. О. (Харків, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-7589-3857>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7817300>

Abstract

The article is dedicated to the actualization of the issue of women`s freedom and rights in the 19th–20th centuries. It is a case study of one of the secondary female characters of the novel *The Lost Girl* by the famous modernist writer, the creator of New Literature – David Herbert Lawrence. The issue about women`s freedom, security and rights became acute at the eve of the 19th and 20th centuries, precisely at the moment when the feminist movement was actively developing – the movement for the defense of women`s rights in society.

The purpose of the article is to study one of the female characters in the novel – Madame from the point of view of revealing the character as to the concept of freedom. Madame is one the most interesting characters presented in the novel. D.H. Lawrence portrays a free and strong-willed woman that is unusual for the society of the late 19th and early 20th. Even the name of the character in the text – “Madame” indicates her exalted position not only among women, but also among men.

The character, despite her unusual appearance and age, is depicted by the writer as a freedom-loving woman, despite the laws of the society to which she belongs. She takes care of her freedom, safety and rights, not allowing anyone, not even the men around her, to dominate her. On the contrary, she occupies a dominant position herself.

Key words: D.H. Lawrence, modernism, feminism, female images, Alvina Houghton, Madame, the concept of freedom, freedom, security.

Думка, за якою кожна людина має право на свободу, навряд чи може бути оскарженою. За своєю природою кожен з нас народжений для цього світу

вільним та незалежним, кожен має право будувати власний життєвий шлях так, як забажає. Сьогодні, при такому стрімкому розвитку суспільства та прогресу у різних сферах нашого життя, можна спостерігати, як збільшується бажання та устремління сучасної людини до вільної та незалежної позиції у суспільстві.

З'являється все більше успішних людей, які будують кар'єру та власний бізнес, займаються благодійністю, розвивають різні сфери суспільства. На нашу думку, такі устремління сучасної людини є невід'ємними від її прагнення бути вільною та будувати своє життя так, як вона сама забажає; людина прагне мати свободу думки, слова та поглядів на устрої життя сьогодення.

Думка про те, що лише чоловіки можуть займати домінуючі позиції у суспільстві, поступово відходить у минуле, бо факт, що сучасна жінка може бути сильною та незалежною, і може приносити користь суспільству нарівні з чоловіком, не підлягає жодному сумніву.

Та якщо повернутись до загальноприйнятих думок та поглядів на життя, які побутували в минулих століттях, можна знайти багато прикладів недотримання прав на свободу серед жіночого населення. Одразу можна згадати, як розгортався Рух визволення жінок (або Жіночий визвольний рух), передумовою до появи якого й стала гендерна нерівність. Жінки починають відстоювати власні інтереси, показуючи, що нерівність між ними та чоловіками повинна бути завершена. Цілями, які жінка ставить перед собою, є: можливість отримання освіти нарівні з чоловіком, економічна, політична, правова рівність, і, напевне, найголовніше – жіноча свобода та припинення сексуального насильства з боку чоловіка (Bruley, 2016).

Також ми можемо згадати постать Сімони де Бовуар (1908–1986), яка завжди асоціюється з фемінізмом. Українська професорка, докторка філологічних наук Криворучко С.К., яка займалась дослідженням життєвого і творчого шляху письменниці, у своїй книзі «Літературна творчість Сімони де Бовуар: еволюція художніх образів» зазначила: «...її вплив на розвиток феміністичного руху в другій половині століття (XX) важко недооцінити» (Kryvoruchko, 2012, p. 6). «Т. Кіф, М. Еванс та інші зосереджені на специфіці

фемінізму письменниці, який виявився, на їхню думку, у відтворенні голосу індивіда в художніх текстах, що висловлюють жіночу свідомість» (Круговичко, 2012, р. 7). Тобто письменниця Сімона де Бовуар є однією з перших, хто починає відтворювати думки і голос жінки, яка бажає боротися за свої права, у літературних творах.

Поступово з'являється певна кількість представників літератури, які підтримують думку про свободу жінки та намагаються певним чином вплинути на загальні настрої та погляди у суспільстві. Одним із найяскравіших представників англійської літератури першої половини ХХ ст. є письменник Девід Герберт Лоуренс, якого літературознавці також називають творцем нової літератури. «David Herbert Lawrence, as one of the most outstanding writers in the world of literature, undertook the most difficult task which he and only he performed in an extremely successful way, and the reason for managing this is that he successfully decided to write about the forever lasting magical principle in the world-the truth» (Ејупі, Силјановска, Ісені, 2014, р. 112). Крім того, що письменник активно сприяв розвитку літератури і створенню в ній нових, свіжих поглядів і ідей, він писав твори, які були присвячені найглибшим і найсерйознішим проблемам того часу. Особливу увагу Д.Г. Лоуренс приділяв темі місця людини у суспільстві, зокрема жінки. Письменник бажає розширити її права, зробити її вільною, саме тому створює ряд романів, центральними персонажами яких є жінки. «In every single page, Lawrence keeps on developing more and more his life philosophy, by showing the maturity and completeness of his protagonists, as far as their attitudes about life are concerned, thus enabling them to have very long or short conversations, where they express themselves about different segments of life, and all of the topics they tackle are very much present in our every day life, even nowadays, and I think they are going to be present in the future of humanity, as well, because it is Lawrence who is a wonderful visionary about life (Ејупі, Силјановска, Ісені, 2014, р. 117).

Серед найбільш відомих романів митця можна виокремити ті, які присвячені жінці, тобто ті, які розкривають її як центральний персонаж:

«Закохані жінки» (1920), «Згублена дівчина» (1920), «Діва і циган» (1926), «Коханец Леді Чаттерлей» (1928) та ін.

Нашу увагу привернув роман «Згублена дівчина». Д.Г. Лоуренс вводить до сюжету велику кількість жіночих образів, роблячи їх не схожими один на одного, а головне – письменник прагне зробити жінок вільними у своєму романі.

Окрім того, що Д.Г. Лоуренс створює особливу, не схожу ні на кого головну героїню роману Альвіну – сильну жінку, зі спрагою бути вільною і слідувати поклику серця, у романі є інший образ сильної жінки, яка стала взірцем для Альвіни. У цій розвідці ми звернемось до характеристики другорядного, але не менш цікавого жіночого образу – образу Мадам із гурту Natcha-Kee-Tawara.

Вперше ця героїня з'являється лише в сьомій частині роману, і з перших же рядків її зображення привертає до себе значну увагу: «By the fire, which was burning brightly, sat a plump, pale woman with dark bright eyes and finely-drawn eyebrows: she might be any age between forty and fifty. There were grey threads in her tidy black hair. She was neatly dressed in a well-made black dress with a small lace collar. There was a slight look of self-commiseration on her face. She had a cigarette between her drooped fingers. She rose as if with difficulty, and held out her plump hand, on which four or five rings showed» (Lawrence, 1920, p. 148–149). Її зображення, а особливо голос і манера розмовляти, змушують читача міркувати, як така жінка може бути настільки вільною та норовливою. Д.Г. Лоуренс називає її голос жалібним, навіть тужливим «Madam`s voice was a little plaintive and plangent» (Lawrence, 1920, p. 149), та це не заважає їй бути лідером колективу, в якому крім неї є 4 чоловіка. Тобто письменник робить цей жіночий образ сильним, вільним, не дивлячись ані на її стать, ані на вік, ані на природні дані, та ставить її вище за чоловіків, які працюють з нею. Треба згадати також те, що під час першої зустрічі гурту Natcha-Kee-Tawara з головною героїнею Альвіною, чоловіки не представилися їй самостійно – все зробила Мадам. Вона назвала ім'я кожного хлопця та дала кожному коротеньку характеристику, а самі чоловіки у цей час стояли мовчки. Напевно, таким чином письменник підкреслює, що чоловіки згодні з Мадам, щоб вона не казала, вони довіряють їй.

Читачеві складно зрозуміти особисте ставлення Мадам до молодих чоловіків. Зрозуміло одне – вона їх любить та піклується про них, а вони у свою чергу приймають її любов до себе, дозволяють їй домінувати. Згадаємо таку сцену з роману: «The young men all rose, and kissed Madame's hand as she went out: her poor jewelled hand, that was faintly perfumed with eau de Cologne. She spoke an appropriate good-night, to each of them. "Good-night, my faithful Max, I trust myself to you. Good-night, Louis, the tender heart. Good-night valiant Geoffrey. Ah Ciccio, do not add to the weight of my heart. Be good braves, all, be brothers in one accord. One little prayer for poor Kishwegin. Good-night!"» (Lawrence, 1920, p. 153). Інколи може здаватися, що Мадам висловлює почуття, більше схожі на материнські: до кожного вона звертається окремо, наче кожен з них є для неї особливим. Але інколи може здаватися, що в її ставленні присутні ревності, щодо «її молодих чоловіків». Вона називає їх «my young men», роблячи акцент на слові «мої», можливо тим самим окреслюючи, що між ними є відношення, в які вона б не хотіла нікого допускати. Тобто спостерігаємо нову для ХХ ст. картину, коли жінка має свободу на висловлювання власних почуттів відносно чоловіка.

Мадам можна впевнено назвати вільною у висловлюванні власних думок, без страху образити когось. Можна згадати два приклади з роману: «Woodhouse? Woodhouse! Is there not something called Woodhouse? I believe. Ugh, horrible! Why is it horrible?» (Lawrence, 1920, p. 152). Коли Альвіна нагадала Мадам, як називається її місто, Мадам сказала – «жахливо» (horrible!). Вона ані на хвилину не замислилась, що молодій дівчині могло б бути неприємно чути такі слова про свій рідний будинок. Та, здається, це зовсім не хвилює мадам, бо вона має в собі силу висловлювати те, що бажає. Чи інший приклад: «Houghton! Huff-ton! When it is said, it has a sound *against*: that is, against the neighbor, against humanity» (Lawrence, 1920, p. 217). Коли Альвіна називає Мадам своє прізвище, норовлива леді не гає часу й одразу висловлює власну думку щодо прізвища молодій дівчині, тим самим даючи їй свою характеристику. Знову бачимо, що Мадам не хвилюють почуття головної героїні, вона не боїться образити молоду дівчину.

Ця героїня є дуже цікавою вже через те, що письменник саме так називає її у своєму романі – Мадам. Волею-неволею читач починає ставитись до героїні з певною повагою; письменник підносить її над іншими героями історії, як над жінками, так і над чоловіками. Іноді може здаватися, що Мадам навіть може впливати на інших героїв, начебто маючи свій власний авторитет.

У романі «Згублена дівчина» Д.Г. Лоуренс торкається теми свободи, а саме жіночої свободи, що звичайно стає новим та незвичним для XIX-XX ст. Увазі читача надано вільний і сильний жіночий образ, який піклується про власну свободу і цінує її, не дозволяючи іншим домінувати над нею.

REFERENCES

Bruley, S. (2016). Women's Liberation at the Grass Roots: a view from some English towns. *Women's History Review*. 1968–1990. doi:10.1080/09612025.2015.1132874.

Ejupi, V., Siljanovska, L., Iseni, A. (2014). David Herbert Lawrence an Icon of Modernism // *European Scientific Journal, ESJ*, 10(11).

Kryvoruchko, S. (2022). *Zarybizhna literatura mezhi XIX–XX ta XX stolittya* [Foreign literature of the 19th-20th and 20th centuries]. Kharkiv: HNPU H.S. Skovorody [in Ukrainian].

Kryvoruchko, S. (2012). *Literaturna tvorchist` Simony de Bovuar: evolucia hudozhnih obraziv* [The literary work of Simone de Beauvoir: the evolution of artistic images]. Kyiv: Vydavnychii dim Dmytra Burago. 425 p. [in Ukrainian].

Lawrence, D.H. (1920). *The Lost Girl*. Middletown, DE, 2021. 394 p.